

Ministerie van Justitie en Veiligheid
T.a.v. zijne Excellentie drs. S. Dekker
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Ingediend per mail

Ede, augustus 2018

Betreft: internetconsultatie wetsvoorstel adviesrecht gemeenten
bij schuldenbewind

Excellentie,

Nederland is gebaat bij goed functionerende schuldhulpverlening en een terugdringing van het aantal huishoudens met problematische schulden. Immers leidt het hebben van schulden tot grote persoonlijke en maatschappelijke schade. Om deze reden acht ik alle goede initiatieven ter verbetering van deze hulpverlening van belang en sta ik positief tegenover het kabinetsvoornemen hieromtrent.

In mijn onderstaande reactie op het voorliggende wetsvoorstel zal ik niet uitgebreid de argumenten en motiveringen herhalen welke u reeds in eerdere reacties hebt kunnen lezen. Samengevat betreffen die met name (1) het om meerdere redenen ontbreken van absolute onpartijdigheid en objectiviteit bij gemeenten, (2) het risico van rechtsongelijkheid doordat gemeenten huishoudens met een hoger inkomen uitsluiten van ondersteuning (dit is nu reeds de feitelijke situatie bij minstens één gemeente uit onze regio) en (3) het ontbreken van een onafhankelijke kwaliteitstoets. In elk geval verwijs ik nadrukkelijk naar de uitgebreide en scherpe analyse (op persoonlijke titel) van senior kantonrechter mevrouw mr. P.A.M. Penders, welke ik volledig onderschrijf.

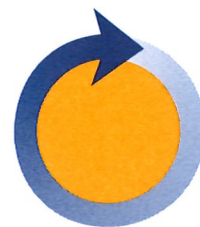
De inleidende alinea's van de Memorie van Toelichting sluiten af met de zin "Ook wil het kabinet via programmatische afspraken met gemeenten een vernieuwende schuldenaanpak en verbeterd schuldhulpverleningstraject opzetten." Direct daarop volgen de passages over de (te) grote vraag naar beschermingsbewind en de (te) geringe invloed van gemeenten daarop. Anders dan gesteld, lijkt het wetsvoorstel daarmee te gaan over de beperking van beschermingsbewind.

In het vervolg van dit schrijven treft u mijn reactie op het wetsvoorstel, onderverdeeld in instroom, doorstroom en uitstroom van beschermingsbewind.

Postbus 86
6710 BB EDE

telefoon 0318 - 843 483
info@melsewassink.nl
www.melsewassink.nl

handelsregister 58269061

Instream

Terecht wordt gesteld dat beschermingsbewind (of één van de andere beschermingsmaatregelen) een vergaande invloed heeft op het leven van rechthebbenden. Om die reden constateren wij in de praktijk dat voorafgaand aan de aanvraag van bewind doorgaans al een lange zoektocht heeft plaatsgevonden, waar in de regel hulpverleners bij zijn betrokken.

Sterker: het komt in de praktijk nauwelijks voor dat mensen een bewindvoerder benaderen zónder dat hiervan een hulpverlener (maatschappelijk werk, verslavingszorg, wijkteam, SPV, woningcorporatie, ...) op de hoogte is. Voorts wordt, door middel van akkoordverklaringen, bij andere belanghebbenden (directe familie) geïnformeerd of zij menen dat bewind een passende oplossing biedt. Samen met betrokkenen menen deze personen dus dat instelling van de maatregel wenselijk is. De zinsnede “.. kan de gemeente bijvoorbeeld de betrokkene (ook) aanbieden op een andere wijze ondersteuning te geven...” is derhalve een miskenning van de deskundigheid van betreffende hulpverleners en van de betrokkenheid van overige belanghebbenden.

Het lijkt mij weinig aannemelijk dat de gemeente er regelmatig in zal slagen een beter passend aanbod te doen. Het is daarom onduidelijk op welke grond in de toelichting wordt gesteld dat het aantal adviezen wordt geraamd op “ten minste enkele duizenden per jaar”. Nog onduidelijker is in hoeveel gevallen een dergelijk advies zal worden opgevolgd.

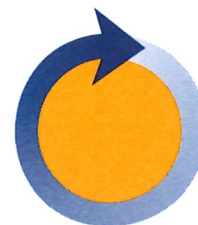
Tenslotte kan tussenkomst van de gemeente onrust veroorzaken bij betrokkenen die toch al moeite hebben om hun financiële belangen te overzien. Eerdere adviezen van hulpverleners om bewind aan te vragen worden in de ogen van betrokkenen in twijfel getrokken en komen daarmee onder druk te staan. Feitelijk wordt hiermee een onbelemmerd beroep op wettelijke voorzieningen ondermijnd. Ofschoon het wetsvoorstel slechts adviesrecht betreft, is een mogelijk gevolg ván dat adviesrecht immers dat betrokkenen hun verzoek intrekken vóórdát de rechter kan beoordelen of een dergelijk beroep gegrond is.

Doorstroom

Het streven om mensen met schulden *béter* te helpen zou in veel gevallen kunnen worden vertaald in *snéller* helpen. Met verschillende gemeenten werken wij goed samen. Verzoeken voor schuldhulpverlening worden goed en snel behandeld. Echter is er wat dit betreft sprake van grote kwaliteitsverschillen tussen gemeenten: kwijtraken van aanvragen (zelfs wanneer deze digitaal zijn ingediend), lange wacht- en doorlooptijden en (mede daardoor) dubbel werk zijn helaas geen uitzondering. Inmiddels heeft dit er zelfs toe geleid dat wij voor cliënten in die gemeenten een beroep doen op een derde partij voor schuldhulpverlening. Immers zijn onze cliënten gebaat bij een spoedige oplossing. Het verbeteren van de doorstroom kan zo leiden tot snellere uitstroom van cliënten uit beschermingsbewind of tenminste tot een snellere verlaging van de bewindvoeringskosten door stopzetting van de toeslag wegens problematische schulden.

In de beschrijving van het minnelijke traject worden diverse taken benoemd, zoals (1) het in evenwicht brengen van inkomsten en uitgaven, (2) het aanvragen van inkomensondersteunende maatregelen en (3) het controleren van de beslagvrije voet.

Wanneer voorafgaand aan de schuldhulpverlening sprake is van beschermingsbewind, zijn dergelijke zaken al gerealiseerd. In de praktijk constateren wij regelmatig dat gemeenten hier geen of onvoldoende gebruik van maken, waardoor doublures ontstaan in het totale traject. Beter samenwerken met de professionele bewindvoerders zou in die gevallen veel opleveren. Goede kwaliteit – van alle partijen - is daarvoor noodzaak.

Uitstroom

Gemeenten benutten momenteel nauwelijks hun recht om opheffing van bewinden te verzoeken (zie reactie mr. P.A.M. Penders). Toch zijn recent veel uitspraken gedaan door zowel journalisten als ook door lokale en landelijke politici over “het verdienmodel van commerciële bewindvoerders”. Kort gezegd kwamen deze uitspraken er op neer dat bewindvoerders geen enkel belang zouden hebben bij adequate schuldhulpverlening, aangezien op die manier betrokkenen langer onder bewind blijven.

De Memorie van Toelichting bevat een tweetal tabellen met cijfers over instroom en totaal aantal lopende dossiers. Door deze tabellen samen te voegen, wordt de uitstroom zichtbaar. Daarbij is opgemerkt dat dit ook beëindigingen wegens overlijden betreft:

	2009 *)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal per 1 januari	86.781	96.550	107.960	122.285	139.907	161.932	188.408	209.600	228.299
Instroom	16.944	19.791	23.923	28.078	34.319	39.190	37.312	36.701	34.964
Uitstroom	-7.175	-8.381	-9.598	-10.456	-12.294	-12.714	-16.120	-18.002	-21.230
Aantal per 31 december	96.550	107.960	122.285	139.907	161.932	188.408	209.600	228.299	242.033

*) : 2009 naar rato bepaald

Opvallend is de daling van de instroom en de forse stijging van de uitstroom sinds 2015. De netto mutatie is hierdoor gedaald tot het laagste niveau sinds 2010.

Onderzoek heeft uitgewezen dat zes tot negentien procent van de onderbewindgestelden op termijn weer in staat zou moeten zijn zelf de financiën te beheren (Bureau Bartels 2015). Rekening houdend met een correctie vanwege overlijden lijkt de feitelijke uitstroom, die in 2017 bijna 2/3 deel bedraagt van de instroom, hieraan ruimschoots te voldoen.

Tenslotte

Eén op de tien huishoudens heeft problematische schulden en een grote groep Nederlanders worstelt dagelijks om uit die situatie te blijven. Met andere woorden: meer dan 800.000 huishoudens zitten “in zwaar weer”. Veel minder dan 1/3 deel daarvan (bewind betreft immers niet uitsluitend mensen met schulden) heeft inmiddels professionele hulp gevonden bij een bewindvoerder. Deze bewindvoerders zijn succesvol: bij circa 96% (!) van de onderbewindgestelden lukt het om een stabiele situatie te creëren (Bureau Bartels 2015).

Tóch betreft het wetsvoorstel het adviesrecht om juist de groep betrokkenen die reeds hulp zoekt, met minder ondersteuning af te doen. Wanneer het de oprechte wens van het kabinet is om een zo groot mogelijke groep zo goed mogelijk te helpen, zijn hiervoor wel betere initiatieven te bedenken dan de invoering van artikel 432a.

Ik vertrouw u met bovenstaande van dienst te zijn en ben tot nadere toelichting bereid.

Met vriendelijke groet,

R.M. Melse